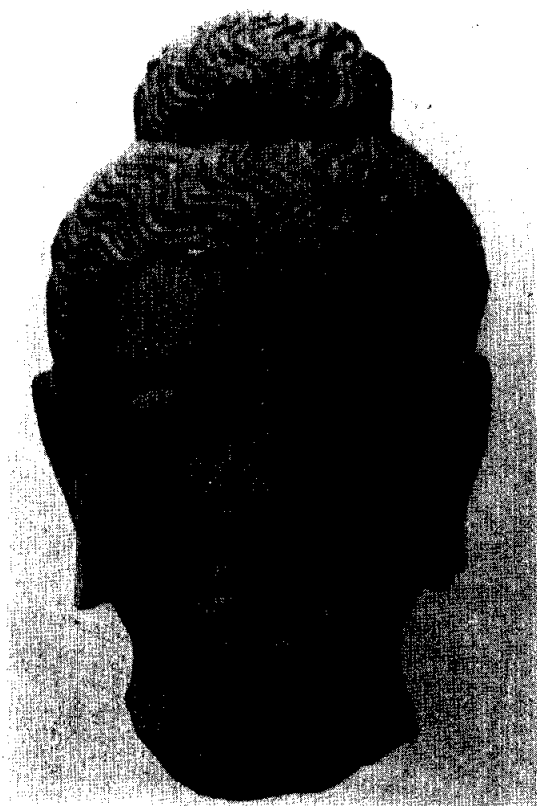

2.3.7 ด้านศิลปกรรม มีการสร้างพระพุทธรูปทั่วประเทศอินเดีย ศิลปะคุปตะ เป็นศิลปะที่สวยงามและเป็นต้นแบบของการสร้างพระพุทธรูปในหลายประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียง และเอเชียอาคเนย์ รวมทั้งประเทศไทย²⁰ การสร้างพระพุทธรูปครั้งแรกเกิดขึ้นในสมัยคันธาระ สร้างในรัชกาลพระเจ้ากนิษกะ ราชวงศ์กุษาณะ ก่อนคุปตะประมาณ 120 ปี

2.3.8 ด้านจิตรกรรม มีภาพวาดจิตรกรรมฝาผนังและภาพปูนแกะสลักตามฝาผนัง ของเทวสถาน พุทธสถานทั่วอินเดีย ตัวอย่างที่สวยงาม คือ จิตรกรรมฝาผนังที่ถ้ำอะชันดา ห่างจากบอมเบย์ไปทางเหนือประมาณ 200 กิโลเมตร และที่ภูเขาสิคิริยา (Sigiriya) ในลังกา

จักรวรรดิคุปตะเริ่มเสื่อมลงเมื่อปี 454 เป็นต้นมา จนถึงปี 535 บทบาทของจักรวรรดิ อันยิ่งใหญ่ก็ปิดฉากลงคงเหลือไว้แต่มรดกทางอารยธรรมและวัฒนธรรมต่าง ๆ ในแผ่นดินอินเดีย ให้พวกเราได้ศึกษาในปัจจุบัน

เศียรพระพุทธรูปสมัยคันธาระ

เศียรพระพุทธรูปสมัยคันธาระ

²⁰ดำรงราชานุภาพ, กรมพระยา, ตำนานพระพุทธเจดีย์, หน้า 160-161.

ปางตรัสรู้ ศิลปะคุปตะ

ภาพแกะสลักถ้ำอะชันดา ศิลปะคุปตะ

จิตรกรรมฝาผนัง ภาพซุกกในเวสตันตราดก
ศิลปะคุปตะ

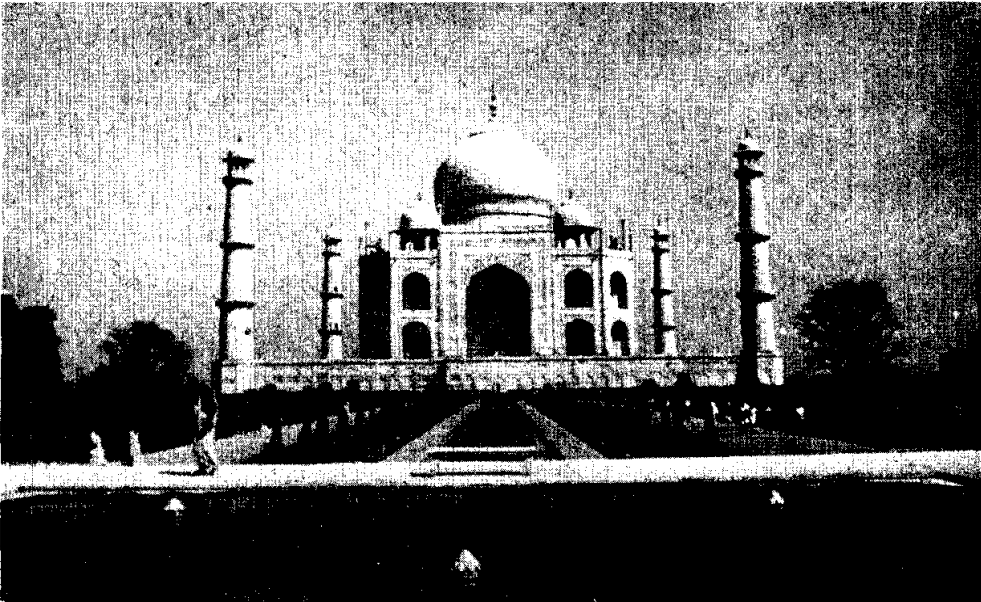
กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2

1. ศกุนตลา คืออะไร มีความสำคัญอย่างไรบ้าง
2. อารยภัททะ คืออะไร มีความสำคัญในประวัติศาสตร์อย่างไรบ้าง

3. ราชวงศ์โมกุล

3.1 การรุกรานของมุสลิม (เตอร์ก) ประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 8 เป็นระยะเวลาที่ศัตรูภายนอกบุกรุกเข้ามาสู่อินเดียอีก พวกแรก ได้แก่ มุสลิมเชื้อสายเตอร์ก (ตุรกี) จากอัฟกานิสถาน บุกเข้ามาทางแคว้นปัญจาบ ยึดครองแคว้นนี้ ตั้งเป็นอาณาจักร มีเมืองละฮอร์เป็นเมืองหลวง แต่ก็ได้รับการต่อต้านอย่างหนักจากเชื้อสายราชวงศ์ราชบุตร ซึ่งครองอำนาจอยู่หลายแคว้น และได้ตั้งราชวงศ์สุลต่านปกครองเดลี 3 ราชวงศ์ คือ ราชวงศ์ทาส ราชวงศ์คัลจิ และราชวงศ์ตุกลัก หลังจากนั้นเป็นการบุกรุกของพวกมงโกล ทายาทพระเจ้าเจงกิสข่านชื่อ พระเจ้าไทมูร์ (Timur) ซึ่งบุกเข้าโจมตีได้เมืองเดลี และกวาดต้อนช่างฝีมือตลอดจนผู้คนไปเป็นเชลยสร้างเมืองใหม่ในเปอร์เซีย และตุรกีสถาน

3.2 การรุกรานของมุสลิม (โมกุล) ในคริสต์ศตวรรษที่ 16 (ค.ศ. 1526) ราชวงศ์โมกุล (Mughal) ได้ครอบครองอินเดียจนถึงคริสต์ศตวรรษที่ 19 (ค.ศ. 1857) ราชวงศ์นี้เป็นมุสลิมสายมงโกล มีกษัตริย์ปกครอง 6 องค์ เริ่มด้วยกษัตริย์บาบัวร์, हुमायून, อัคบาร์, จาห์นกีร์,

ทัชมาฮาล 1 ใน 7 สิ่งมหัศจรรย์ของโลก

ชาห์เจฮาน และโอริงเซ็ป ซึ่งเป็นกษัตริย์องค์สุดท้ายแห่งราชวงศ์ คนไทยเราคำนึงมากที่สุดคือ “ทัชมาฮาล” ซึ่งสร้างในรัชสมัยของพระเจ้าชาห์เจฮาน นับเป็นสถาปัตยกรรมเด่นที่สุด และจัดอยู่ในอันดับ 1 ใน 7 สิ่งมหัศจรรย์ของโลก

กษัตริย์ในราชวงศ์โมกุลที่มีชื่อเสียงมากที่สุดและเป็นที่ยอมรับของคนทุกฝ่ายจนได้รับการเฉลิมพระเกียรติว่า “มหาราช” คือ พระเจ้าอักบาร์ (King Akbar The Great)

พระเจ้าอักบาร์เป็นกษัตริย์มุสลิมราชวงศ์โมกุลพระองค์เดียวในจำนวน 6 องค์ที่ได้รับการเฉลิมพระเกียรติว่า “มหาราช” เพราะมีพระราชกรณียกิจสำคัญ ๆ ที่ควรกล่าวถึงดังนี้

3.2.1 ด้านการปกครอง พระเจ้าอักบาร์ทรงปกครองด้วยระบอบราชาธิปไตย มีอัครมหาเสนาบดีเป็นผู้ช่วย หน้าที่สำคัญของผู้ช่วย คือ ดูแลเรื่องการศาล ทหาร และราชการทั่วไป เช่น เก็บภาษี และอื่น ๆ ในส่วนภูมิภาค ทรงแบ่งการปกครองออกเป็น 15 มณฑล ทรงคัดบุคคลผู้มีความสามารถเข้ารับราชการตรงตามความสามารถของผู้สมัคร โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติและศาสนา เห็นได้จากในราชสำนักของพระองค์มีข้าราชการทั้งมุสลิมและฮินดูเป็นจำนวนมาก ทรงให้ความเสมอภาคแก่ฮินดูทางด้านกรเมือง เศรษฐกิจ และสังคม พระเจ้าอักบาร์เองทรงอภิเษกสมรสกับเจ้าหญิงราชบุตร พระธิดาเจ้าเมืองไชยบุรีซึ่งเป็นฮินดู

3.2.2 ด้านเศรษฐกิจ พระเจ้าอักบาร์ทรงลดภาษีการค้าให้พ่อค้าเพื่อสนับสนุนการค้าและเพื่อป้องกันการเล็งภาษีของพ่อค้า เพื่อเป็นการส่งเสริมการค้า ทรงสร้างถนนมากมายหลายสาย อีกทางหนึ่ง ทรงเปลี่ยนแปลงระบบการเสียภาษีจากสิ่งของเป็นเงินทอง ซึ่งเป็นไปตามหลักสากลมากขึ้น เกี่ยวกับการเกษตร โปรดให้เพิ่มพื้นที่ปลูกพืชเกษตรมากขึ้น

3.2.3 ด้านศาสนา พระเจ้าอักบาร์ทรงเป็นมุสลิมโดยกำเนิด* แต่พระองค์ทรงมีขันติธรรมทางศาสนา กล่าวคือ ทรงให้เสรีภาพการนับถือศาสนาแก่ชนทุกชั้น แม้แต่ในราชสำนักยังโปรดให้ประกอบพิธีทางศาสนาฮินดูได้อย่างเสรี ทรงโปรดให้นำวัวเข้ามาในราชสำนักได้ และทรงออกพระดำรัสห้ามฆ่าวัวด้วย สรุปลว่าพระเจ้าอักบาร์ทรงเป็นอิสลามิกชนและทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก

*ศาสนาอิสลามมี 2 นิกายใหญ่ คือ สุหนี่หรือซุนนี่ และชีอะห์ มีกำเนิดจากซาอูดิอาระเบีย ในอินเดียเกิดนิกายใหม่ขึ้นเรียกว่า ซูฟี (Sufi) พระเจ้าอักบาร์มีพระบิดานับถืออิสลามนิกายสุหนี่ พระมารดานับถืออิสลามนิกายชีอะห์ ส่วนพระองค์เองประสูติในอินเดีย จึงทรงนับถืออิสลามนิกายซูฟีโดยปริยาย

3.2.4 ด้านศิลปวิทยาการ พระเจ้าอัครบาร์ทรงสนพระทัยในด้านวิชาการเป็นอย่างมาก และทรงมีความจำอย่างดีเยี่ยม แม้จะไม่รู้หนังสือก็ตาม แต่ก็สนพระทัยในหนังสือต่าง ๆ มากจึงโปรดให้สร้างหอสมุดขนาดใหญ่บรรจุหนังสือได้ 24,000 เล่ม โปรดให้ตั้งกองแปลเพื่อแปลตำราเปอร์เซีย พงศาวดารเตอร์ก คัมภีร์อาถรรพเวท รามายณะ และมหากาพย์และคัมภีร์ของศาสนาคริสต์บางตอนที่บาทหลวงคริสต์นำมาสู่ราชสำนัก²¹

3.2.5 ด้านสถาปัตยกรรม พระเจ้าอัครบาร์ทรงสร้างเมืองหลวงชื่อฟาเธปัวร์ สีขรี (Fathepur Sikari) บนภูเขาซึ่งเป็นมรดกทางสถาปัตยกรรมที่งามเด่นจนกระทั่งปัจจุบันนี้ ลักษณะเด่นของพระราชวังฟาเธปัวร์ สีขรี เป็นศิลปะอินเดียโดยแท้ แทนที่จะเป็นศิลปะแบบมุสลิมเหมือนบรรพบุรุษของพระองค์เคยสร้าง นอกจากนี้ยังมีสถาปัตยกรรมต่าง ๆ มากมายบริเวณภาคกลางของอินเดีย

3.2.6 บุคลิกภาพของพระเจ้าอัครบาร์ท

- ก. ไม่ทรงอาฆาตมาดร้ายผู้ใด
- ข. ทรงให้อภัยแก่คนทุกประเภท
- ค. เป็นกษัตริย์ที่ทรงเสน่ห์เป็นที่รักของผู้พบเห็น
- ง. สามารถเอาชนะใจผู้ใต้บังคับบัญชาได้อย่างดีเยี่ยม
- จ. โปรดเสวยพระกระยาหารประเภทพืชผัก ผลไม้มากกว่าประเภทเนื้อ-ปลา
- ฉ. ได้รับพระนามว่า **จอมจักรวาล** เพราะเป็นที่รักของคนทุกเผ่าพันธุ์ ปัจจุบันได้รับนามว่า **"มหाराช"**

ปลายรัชกาลของพระเจ้าอัครบาร์ท ได้เกิดกบฏ ราชโอรสแย่งชิงอำนาจกัน จาห์นกีร์ราชโอรสได้ครองอำนาจเมื่อพระชนมายุได้ 36 ปี

3.3 อิทธิพลของมุสลิมในอินเดีย²²

3.3.1 ด้านภาษา มุสลิมนำเอาภาษาสันสกฤต ภาษาอารบิก และภาษาเปอร์เซียเข้ามาผสมกันเป็นภาษาใหม่ เรียกว่า **"อูร์ดู"** ซึ่งเป็นภาษาที่ชาวมุสลิมใช้พูดกันในอินเดียปัจจุบัน

3.3.2 ด้านวิชาการ ชาวอินเดียได้รับอิทธิพลมุสลิมในเรื่องการคำนวณเส้นละติจูดและลองติจูด ระบบปฏิทิน โหราศาสตร์ และวิชาการแพทย์

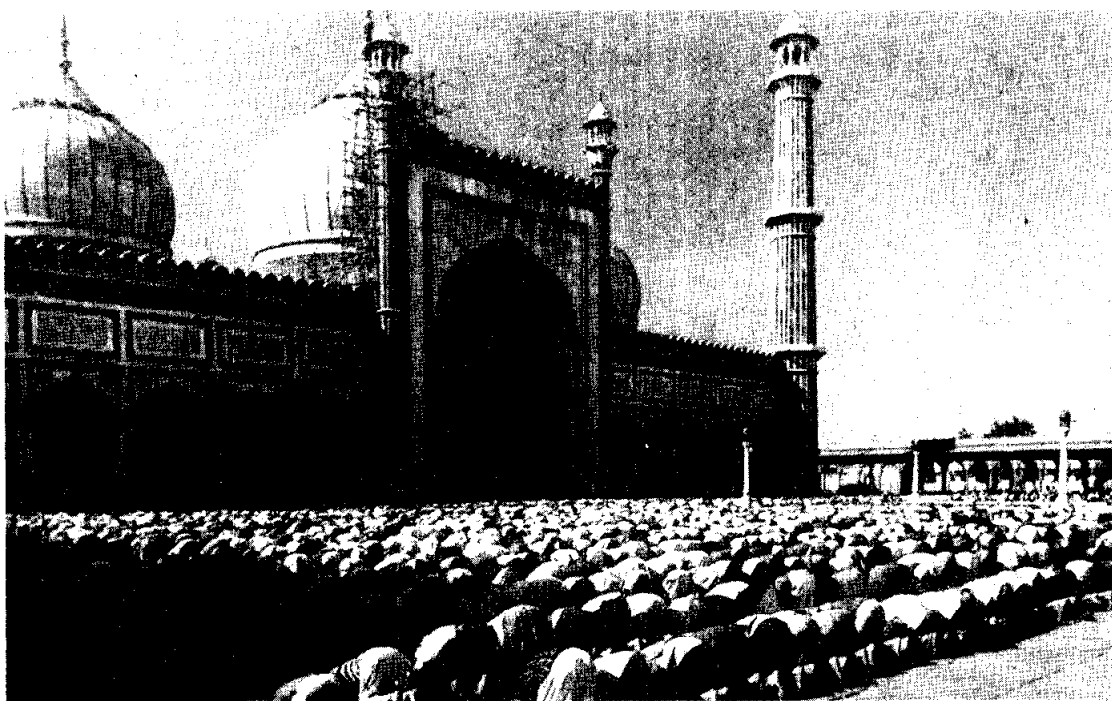
²¹ประภัสสร บุญประเสริฐ, เรื่องเดิม, หน้า 261.

²²ทวี ทวีวาร, เรื่องเดิม, หน้า 225.

3.3.3 ด้านวัฒนธรรม ชาวอินเดียรับเอาประเพณีเพอร์ดา (Purdah) จากมุสลิม ประเพณีนี้ผู้หญิงต้องใช้ผ้าคลุมหน้า นอกจากนี้วัฒนธรรมการแต่งกายชาวอินเดียยังรับจาก อิสลามมากมายหลายรัฐ

3.3.4 ด้านศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม มีมากมาย ที่เห็นเป็นรูปธรรมมากที่สุด คือ ทักษมาฮาล จัมมามัสยิด หอคอยกุตุบมีนา โดยเฉพาะทัชมาฮาลเป็นสิ่งมหัศจรรย์ชิ้นหนึ่งของโลก

3.3.5 ด้านศาสนา ปัจจุบันศาสนาอิสลามกระจายกันอยู่ทุก ๆ รัฐในอินเดีย มากบ้าง น้อยบ้าง รวมแล้วมีผู้นับถือศาสนาอิสลามประมาณ 100 ล้านคน

จัมมามัสยิดที่เดลี

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3

1. โมกุลคืออะไร มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์อย่างไรบ้าง
2. อิทธิพลของมุสลิมในอินเดียที่เด่นที่สุดมีอะไรบ้าง

กูตูบ มีนา อนุสาวรีย์ชัยของกษัตริย์มุสลิมที่มีเหนืออินเดีย
ปัจจุบันอยู่ในกรุงนิวเดลี เป็นศูนย์การท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งในประเทศอินเดีย

สรุปบทที่ 3

ภายหลังพุทธกาลประมาณ 359 ปี อินเดียถูกปกครองโดยราชวงศ์ คือ ราชวงศ์โมริยะ ราชวงศ์คุงกะ ราชวงศ์กุษาณะ ราชวงศ์คุปตะ ฯลฯ ราชวงศ์ที่มีบทบาททางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม มากที่สุด ได้แก่ ราชวงศ์โมริยะและราชวงศ์คุปตะ ซึ่งได้กล่าวรายละเอียดต่าง ๆ ไว้ในหนังสือเล่มนี้แล้ว

ในต้นคริสต์ศตวรรษที่ 8 (ค.ศ. 711) เตอร์กได้เข้ามาอินเดีย บริเวณปากแม่น้ำสินธุ และอินเดียตกอยู่ภายใต้อิทธิพลเตอร์กเป็นเวลาหลายร้อยปี จนอาจกล่าวได้ว่าถูกมุสลิมครอบครอง

ทั้งประเทศโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ อินเดียถูกปกครองโดยสุลต่าน 3 ราชวงศ์ คือ ราชวงศ์ทาส ราชวงศ์คัลจิ และราชวงศ์ตุกลัก ซึ่งเป็นราชวงศ์สุดท้ายของมุสลิมเตอร์ก

ในคริสต์ศตวรรษที่ 16 (ค.ศ. 1526) ราชวงศ์โมกุล (Mughal) ได้ครอบครองอินเดีย เกือบทั้งประเทศจนถึงคริสต์ศตวรรษที่ 19 (ค.ศ. 1857) ราชวงศ์นี้เป็นมุสลิมสายมงโกลมี กษัตริย์ปกครอง 6 องค์ คือ บาบัวร์, हुमायून, อักบาร์, จาห์งีร์, ชาห์เจฮาน และโอริงเซ็ป ซึ่งเป็นกษัตริย์องค์สุดท้ายแห่งราชวงศ์ คนไทยเรารู้จักมากที่สุดคือ “ทัชมาฮาล” ซึ่งสร้าง ในรัชกาลของพระเจ้าชาห์เจฮาน

การประเมินผลท้ายบท

1. โครงสร้างการปกครองสมัยจักรวรรดิโมริยะเป็นรูปแบบใด
2. โครงสร้างการปกครองสมัยจักรวรรดิคุปตะเป็นรูปแบบใด
3. ศาสนาพุทธเผยแพร่ออกนอกประเทศอินเดียครั้งแรกในสมัยราชวงศ์ใด
 1. โมริยะ
 2. กุษาณะ
 3. คุปตะ
 4. โมกุล
4. ลำดับใดต่อไปนี้ถูกต้อง
 1. พุทธกาล คุปตะ โมริยะ โมกุล
 2. พุทธกาล โมริยะ คุปตะ โมกุล
 3. พุทธกาล โมริยะ โมกุล คุปตะ
 4. พุทธกาล โมกุล โมริยะ คุปตะ
5. การสร้างพระพุทธรูปครั้งแรกเกิดขึ้นในสมัยใด
 1. โมริยะ
 2. กุษาณะ
 3. คุปตะ
 4. โมกุล
6. มหาวิทยาลัยตั้งศิลปะสร้างขึ้นในสมัยใด
 1. โมริยะ
 2. กุษาณะ
 3. คุปตะ
 4. โมกุล
7. อะไรต่อไปนี้เป็นสัญลักษณ์ของศาสนาพุทธ
 1. เสมาธรรมจักร
 2. ดอกบัว
 3. ต้นโพธิ์
 4. ถูกทั้งหมด
8. อารยธรรมสมัยราชวงศ์โมกุลที่เด่นที่สุดได้แก่ด้านใด
 1. ด้านการปกครอง
 2. ด้านการศึกษา
 3. ด้านภาษา
 4. ด้านสถาปัตยกรรม